

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

TÜRKİYE DEVRİMCİ KOMÜNİST PARTİSİ (TDKP)-DİYARBAKIR

(Bu özet sadece Gerekçeli Karar üzerinden çıkarılmıştır)

1980 ve 1981 yıllarının farklı tarihlerinde Emniyet Müdürlüğü ve Jandarma görevlileri Van ve Urfa illerinde yaptıkları operasyonlar sonucu Türkiye Devrimci Komünist Partisi'ne (TDKP) üye olmak iddiası ile farklı tarihlerde çok sayıda kişiyi gözaltına aldı. Bu kişiler 4 gün ile 70 gün arasında değişen sürelerle gözaltında kaldı. Gerekçeli Karar'da gözaltına alınan kişilerin sorgu ve ifade işlemleri için nereye götürüldüğü ve nerede gözaltında tutulduklarına dair bir bilgi yer almamaktadır.

1. Gözaltına alınanlardan 39 kişi Mahkeme tarafından tutuklandı, 17 kişi ise tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Gerekçeli kararda hakkında dava açılan 14 kişinin gözaltı bilgisine ise rastlanmadı.

2. Diyarbakır Askeri Savcılığı 1981 yılında farklı tarih ve iddianamelerle 70 kişi hakkında TDKP'ye üye olmak ve 6136 sayılı yasaya (Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile diğer Aletler Hakkında Kanun) muhalefet etmek suçundan, sanıkların bir kısmı hakkında ise bu suçların yanı sıra; duvarlara yazı yazmak, öldürmeye tam teşebbüs, görevli memura mukavemet, komünizm propagandası yapmak suçlarından cezalandırılmaları istemiyle ayrı ayrı davalar açtı.

Ancak bu davalar "aralarında hukuki ve fiili bağlantı olması sebebiyle" tek bir dosyada birleştirildi ve yargılama Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin 1981/261 Esas (E.) sayılı dosyası üzerinden devam etti.

3. Yargılananların 4'ü 18 yaşından küçük (çocuk), 5'i kadın 61'i erkek idi.

4. Davada yargılananların neredeyse tamamı Mahkeme önündeki beyan ve savunmalarında **gözaltında iken kötü muamele ve işkence gördüğünü, baskıya maruz kaldığını beyan etti.**

5. Yargılama yaklaşık iki buçuk yıl sürdü ve yargılama sonunda Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askeri Mahkemesi 1983/324 Kara (K.) numarası ile 04.11.1983 tarihinde, **70 kişi hakkında 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) farklı maddelerinden KARAR VERDİ.**

Mahkeme sanıklardan;

İddia olunan tüm suçlamalardan **31 kişi hakkında**, 6136 sayılı Yasaya Muhalefet Suçundan ise **63 kişi hakkında BERAAT KARARI**, başka dosyalarda aynı suçlardan yargılanıyor olmaları sebebiyle de **6 kişi hakkında bu dosyadan KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞI KARARI VERDİ.**

Komünist amaçlı yasadışı örgütün kurucusu, sevk ve idarecisi olmak suçundan (TCK M. 141/1) **25 kişi hakkında**, Komünist amaçlı yasadışı örgüte girmek, üye olmak suçundan (TCK M. 141/5) **6 kişi hakkında**, Ruhsatsız silah bulundurmak suçundan (6136 Sayılı Yasa M. 13/1) ise **1 kişi hakkında CEZALANDIRMA KARARI VERDİ.**

Mahkeme bu cezalara ek olarak **22 kişinin** Ceza süresi kadar ya da ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklanmalarına (TCK M. 31), **17 kişinin** ise ceza süreleri kadar yasal kısıtlılık (TCK M. 33) altında bulundurulmalarına karar verdi.

Mahkeme yine bu cezalara ek olarak **26 kişi hakkında** Türk Ceza Kanunu'nun 173/3. Maddesinde düzenlenen, **verilen cezanın tamamlanmasından sonra belirli sürelerle emniyet gözetiminde, çoğunlukla ikametinin bulunduğu yerden başka bir il veya ilçede ikamet**

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

etme zorunluluğu getirdi. İlgili denetim tedbirleri her bir kişi için aldıkları cezalara göre değişen sürelerde verildi. Uygulanan tedbir, her bir kişi için süre ve yer olarak değişmekle birlikte; "... TCK 173/3 maddesi uyarınca 1 YIL SEKİZ AY SÜRE İLE GAZİANTEP İLİNDE ikametle Emniyeti Umumiye Nezareti altında bulundurulmasına..." şeklindedir.

6. Mahkeme Gerekçeli Karar'ında sanıkların bir kısmının Van Yurtsever Devrimci Öğretmen (YDÖ) Derneği, bir kısmının Van Yurtsever Devrimci Gençlik Derneği (YDG), bir kısmının da Urfa Yurtsever Devrimci Gençlik Derneği içinde faaliyet gösterdiğini, bu derneklerin de TDKP örgütünün amaçlarını gerçekleştirmek için kurulan, örgütün legal alandaki kuruluşları olduğunu belirtti.

Tarafımızdan yukarıda belirtilen rakamlar, kişi sayısına göre değil, her bir kişi hakkında hükmedilen ceza maddelerine göre belirlenmiştir. Örneğin; bir kişi hem TCK M. 141/1'den hem de 6136 Sayılı Kanun'a muhalefetten ceza almışsa ya da bir suçtan ceza alıp diğer suçlamadan beraat etmişse her bir ceza ve beraat olgusu ayrı ayrı ele alınmış ve farklı suçlara göre ceza alan ve beraat eden kişi sayısı tespit edilmiştir.

Dava Dosyaları Koleksiyonumuzda bulunan, incelemesi ve analizi yapılan yalnızca yukarıda sayısı verilen Gerekçeli Karar'dır. Karar sonrasında bir üst mahkeme olan Askeri Yargıtay aşamasında ne olduğu, nasıl bir karar verildiği konusunda koleksiyonlarımızda belge, bilgi bulunmadığı için bilgi verilememektedir.